

Årsredovisning 2018

Polarforskningssekretariatets årsredovisning 2018

2019-02-21

Dnr 2019-13

Fastställt genom beslut nr V07-2019

**POLARFORSKNINGS
SEKRETARIATET**
SWEDISH POLAR RESEARCH SECRETARIAT

Innehållsförteckning

Polaråret 2018	4
Om årsredovisningen.....	6
Myndighetens uppgift, ledning och organisation	6
Särskilda återrapporteringskrav	6
Resultatredovisningens struktur	6
Resultatredovisning	6
Intäkter och kostnader	6
Avgifter och bidrag	8
Kostnader för verksamhetens prestationer	10
Planering av polarforskning	12
Samverkan med forskningsfinansiärer	12
Samverkan för svensk marin polarforskning efter 2025.....	12
Vetenskapligt rådgivande grupper.....	13
Polarforum	13
Polarbibliografi.....	14
Tillhandahållande av forskningsdata	14
Forskningsinfrastruktur	14
Kostnader för forskningsinfrastruktur	14
Infrastruktur, gemensam	15
Marina forskningsplattformar – isbrytaren Oden	15
Terrestra forskningsplattformar – Wasa och Svea.....	16
Terrestra forskningsplattformar – Abisko naturvetenskapliga station	16
Forskningsexpeditioner	19
Kostnader	19
SWEDARP 2017/18	20
SWEDARCTIC 2018	21
Uppdragsverksamhet/tjänsteexport.....	21
Internationellt samarbete	22
Arktis.....	22
Antarktis.....	23
Samarbeten inom EU	24
Miljö	24
Miljöarbete	24
Tillstånd att vistas i Antarktis	24
Kommunikation	25
Webbplatser och sociala medier	25

Nyhetsbrev och presskontakter	25
Kompetensförsörjning	26
Omlokalisering	26
Kompetensutveckling	26
Personalförändringar	27
Bilaga 1 Expeditioner 2016–2017	28
SWEDARP	28
SWEDARP 2016/17	28
SWEDARP 2015/16	28
SWEDARCTIC	29
SWEDARCTIC 2017	29
SWEDARCTIC 2016	29
Bilaga 2 Kostnader för expeditioner 2016–2018.....	31
SWEDARP	31
SWEDARCTIC	31
Bilaga 3 Sammanställning av uppgifter om expeditioner 2016–2018	33
SWEDARP	33
SWEDARCTIC	34
Resultaträkning.....	35
Balansräkning	36
Anslagsredovisning	38
Tilläggsupplysningar och noter	39
Tilläggsupplysningar	39
Redovisningsprinciper	39
Upplysningar av väsentlig betydelse	39
Värderingsprinciper	39
Ersättningar och andra förmåner.....	41
Anställdas sjukfrånvaro	42
Noter	43
Resultaträkning.....	43
Balansräkning.....	45
Anslagsredovisning	48
Sammanställning över väsentliga uppgifter	49
Undertecknande.....	50

Polaråret 2018

Under Polaråret 2018 har Polarforskningssekretariatet genomfört en terrester expedition till Antarktis och en marin expedition till centrala Arktiska oceanen med isbrytaren Oden. Den terrestra expeditionen genomfördes under säsongen 2017/18 som stöd för forskningsprojektet MAGIC-DML. Syftet med projektet är att rekonstruera hur inlandsisens tjocklek i Dronning Maud Land har varierat över tiden.

Den marina expeditionen genomfördes bilateralt med National Science Foundation (NSF), USA, och syftade till att studera biologiska och fysiska processer kopplade till smältande havsis och molnbildning i Arktis. Kunskap om sådana processer är av stor vikt för utveckling av klimatmodellering globalt.

Sekretariatet har tillsammans med Utbildningsdepartementet bidragit till förberedelserna samt deltagit i Arctic Science Ministerial 2. Under mötet framhölls bristen på data och forskning vintertid i både Arktis och Antarktis. Under mötet betonades också vikten av att samverka kring forskningsinfrastruktur för att råda bot på denna brist. Isbrytaren Oden och Abisko naturvetenskapliga station nämndes som två unika och viktiga infrastrukturer för internationellt samarbete kring miljö- och klimatdata.

Långsiktig och samordnad planering för forskningsexpeditioner är många gånger avgörande för att skapa goda förutsättningar för excellent polarforskning. Därför har Polarforskningssekretariatet tagit initiativ till en process för långsiktig planering och förtydligad samhällsrelevans av svenska polarforskningsexpeditioner – den så kallade Polarforskningsprocessen. Processen har utvecklats i samverkan med forskarsamhället och i dialog med svenska och internationella forskningsfinansiärer. Nästa steg är att samla in förslag för utveckling av mångvetenskapliga teman för kommande expeditioner och koppla dessa till syntesrapporter.

Under året har sekretariatet även inrättat forskningsprogrammet Access Abisko med temat Globala förändringar och hållbarhet. Programmet syftar till att ge bättre möjligheter för svenska och internationella forskare vid stationen att interagera inom och mellan discipliner samt att inspirera yngre forskare.

Sekretariatets internationella samverkan har ytterligare stärkts under året genom planering av kommande marina expeditioner. Ett exempel är möjligheten för svenska forskare att delta i expeditionen MOSAiC där det tyska forskningsfartyget Polarstern ska frysas in vid Nordpolen under 2019–2020. Avsikten är att isbrytaren Oden ska bistå Polarstern med förnödenheter, bränsle och vid utbyte av besättning och forskare.

Ett annat exempel på stärkt internationell samverkan är de återupptagna diskussionerna med National Science Foundation om forskning och isbrytning i Antarktis.

Under året har ett antal workshoppar genomförts. En av dessa var Way Forward: Knowledge Gaps in Nordic Arctic Research som genomfördes i samarbete med Utbildningsdepartementet och NordForsk. Syftet var att identifiera kunskapsluckor inom polarforskning och att matcha dessa med nordisk forskningskompetens, men även att resultatet från workshopen ska kunna ligga till grund för forskningsutlysningar.

En annan workshop genomfördes som en uppföljning av regeringsuppdraget 2016 om statens behov av isbrytande forskningsfartyg¹. Resultatet från denna workshop kommer att ligga till grund för sekretariatets fortsatta arbete för ett nytt isbrytande forskningsfartyg.

Slutligen, omlokalisering av myndighetens säte från Stockholm till Luleå har präglats mycket av polaråret 2018. Omlokaliseringen ska vara slutförd senast 30 juni 2019. De operativa delarna, det vill säga Abisko naturvetenskapliga station samt expeditionsverksamheten, berörs inte i samma utsträckning av omlokaliseringen som de administrativa delarna i Stockholm. Etableringen i Luleå har hittills varit mycket framgångsrik vad gäller att attrahera kompetenta sökanden till utlysta administrativa tjänster samt att samverka kring lokaler och viss administration med Luleå tekniska universitet.

Katarina Gårdfeldt
Direktör

¹ Slutrapport Utredning om hur statens behov av ett forskningsfartyg med isbrytande kapacitet avsett för vetenskapliga expeditioner i polartrakterna bäst ska kunna tillgodoses, 2016-12-30, dnr 2016-74

Om årsredovisningen

Myndighetens uppgift, ledning och organisation

Polarforskningssekretariatets uppgift är att främja förutsättningarna för och samordna svensk polarforskning och utveckling i polarområdena. Det framgår av sekretariatets instruktion.² Sekretariatet leds av en myndighetschef och har under 2018 varit indelat i fyra enheter som ansvarar för verksamhetsstyrning, kommunikation, terrester forskning respektive marin forskning och innovationer. Direkt underställd myndighetschefen har även funnits forskningssekreterare och datasamordnare.

Polarforskningssekretariatet är en enrådighetsmyndighet med ett insynsråd som är utsett av regeringen. Insynsrådet har under året haft fyra möten där man bland annat har behandlat strategiska frågor för myndigheten såsom framtida internationella samarbeten, aktuella expeditioner, verksamheten vid Abisko naturvetenskapliga station samt omlokaliseringen av verksamheten i Stockholm till Luleå.

Särskilda återrapporteringskrav

Årsredovisningen är myndighetens återrapportering till regeringen och i den ska verksamhetens resultat redovisas och kommenteras i förhållande till myndighetens instruktion och regleringsbrev. Enligt regleringsbrevet för 2018 ska Polarforskningssekretariatet redovisa hur det vid upphandlingar som överstiger gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2–5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Sekretariatet har under 2018 inte genomfört någon upphandling över tröskelvärdena.

Resultatredovisningens struktur

Den indelning som Polarforskningssekretariatet valt för resultatredovisningen utgår från myndighetens instruktion. Prestationsområdena är planering av polarforskning, forskningsinfrastruktur, forskningsexpeditioner, internationellt samarbete, miljö och kommunikation.

Resultatredovisning

Alla belopp i tabeller redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

Intäkter och kostnader

Verksamhetens intäkter och kostnader varierar över tid beroende på expeditionsverksamhetens omfattning och finansiering. Ingen marin forskningsexpedition genomfördes 2017, men under 2018 genomfördes däremot en marin forsknings-

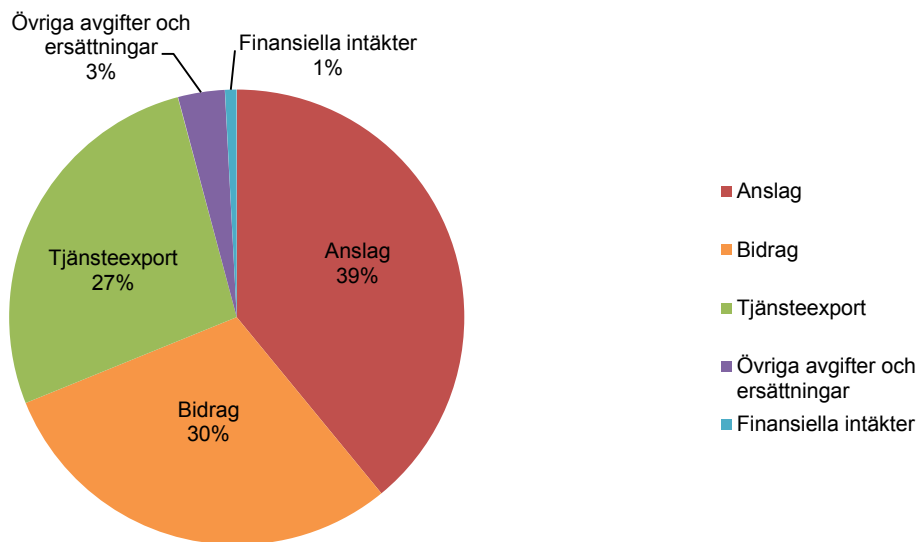
²) Förordning (2007:1072) med instruktion för Polarforskningssekretariatet

expedition, Arctic Ocean 2018. De totala kostnaderna för verksamheten ökade därför kraftigt, från 50 miljoner kronor 2017 till närmare 80 miljoner kronor 2018.

Expeditionen Arctic Ocean 2018 genomfördes i samverkan med National Science Foundation (NSF). Den amerikanska delen finansierades med avgifter (tjänsteexport) och den svenska delen finansierades med sedan tidigare år oförbrukade bidrag från forskningsrådet Formas och Vetenskapsrådet. Detta innebär att både avgiftsintäkter och bidragsintäkter ökade kraftigt mellan 2017 och 2018. Bidragsintäkterna ökade från 3 miljoner kronor till 24 miljoner kronor och avgiftsintäkterna från 2 miljoner kronor till 25 miljoner kronor.

Ovanstående innebär att under 2018 har anslagsmedel finansierat 40 procent av verksamhetens kostnader, medan bidrag och avgifter finansierat ungefär 30 procent vardera. Under 2017 finansierade anslaget 90 procent av kostnaderna.

Verksamhetens intäkter 2018 (%)

Anslag

Sekretariatet disponerar anslagsmedel inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, 3:8 Polarforskningssekretariatet (Ramanslag). Kostnader som finansierats med anslaget uppgår 2018 till 32 miljoner kronor. Anslagssparandet vid utgången av 2018 uppgår till 37 miljoner kronor, vilket är 16 miljoner kronor högre än vid utgången av 2017. Se även avsnitten Resultaträkning och Anslagsredovisning.

Anslagsförbrukningen 2018 är lägre än 2017. Under 2018 har endast en landbaserad expedition finansierats med anslag. Den kostnadsintensivaste expeditionen under 2018, Arctic Ocean 2018, har finansierats med avgifter och sedan tidigare år oförbrukade bidragsmedel. Under 2017 finansierades fler landbaserade expeditioner med anslagsmedel.

Sekretariatet har under flera år haft möjlighet att behålla sitt anslagssparande, vilket varit en förutsättning för finansiering av stora forskningsexpeditioner. Att denna möjlighet finns kvar även fortsättningsvis är av största vikt för att sekretariatet även i framtiden ska kunna planera och genomföra kostnadskrävande expeditioner.

Anslagssparandet kommer att tas i anspråk under kommande år för planerade marina expeditioner och för den omlokalisering av sekretariatets verksamhet som regeringen beslutat. Merkostnaderna för omlokaliseringen av verksamheten i Stockholm till Luleå beräknas uppgå till närmare 6,5 miljoner kronor under de kommande två åren. Totalt beräknas omlokaliseringen kosta 8,5 miljoner kronor.³

I enlighet med regleringsbrevet har utgiftsprognoser för anslaget lämnats vid fyra tillfällen i informationssystemet Hermes.

Ramanslag med anslagssparande 2016–2018 (tkr)

Ramanslag	2018	2017	2016
Ramanslag (UO 16 3:8)	48 024	46 478	38 926
Anslagssparande från föregående år	21 113	16 926	10 820
Disponibelt belopp	69 137	63 404	49 746

Ökningen av anslagsmedel mellan 2016 och 2017 förklaras av att de medel som sekretariatet tidigare fått som bidrag från Vetenskapsrådet från och med 2017 tillförts sekretariatets ramanslag.

Avgifter och bidrag

Förutom ramanslaget utgörs sekretariatets intäkter av avgifter och bidrag.

Intäkter exklusive ramanslag 2016–2018 (tkr)

Intäkter	2018	2017	2016
Intäkter av boendet vid Abisko naturvetenskapliga station	1 707	1 165	1 427
Intäkter av uppdragsverksamhet/tjänsteexport	21 892	0	37 919
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	611	785	1 086
Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	378	221	161
Bidrag från statliga myndigheter	23 555	2 771	3 594
Bidrag från EU:s institutioner	397	212	25
Bidrag från övriga	226	0	0
Finansiella intäkter	678	59	44
Totalt	49 442	5 212	44 256

3) Av dessa 8,5 miljoner kronor har drygt 1,2 miljoner kronor anslagsavräknats 2017 i enlighet med reglerna om avsättningar i 4 kap. 2 § förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605). Se balansräkningen, not 17.

Avgifter

Avgiftsintäkterna härrör bland annat från forskarboende vid Abisko naturvetenskapliga station. Enligt Polarforskningssekretariatets instruktion får myndigheten ta ut avgifter upp till full kostnadstäckning för boendet för personal, studenter och gästforskare vid Abisko naturvetenskapliga station. Antalet besökande forskare vid Abisko naturvetenskapliga station var betydligt fler 2018 än 2017 och därför har också intäkterna stigit mellan åren. Se vidare avsnittet Forskningsinfrastruktur, Terrestra forskningsplattformar – Abisko naturvetenskapliga station, Besökare och forskningsprojekt.

Under 2018 har den marina forskningsexpeditionen Arctic Ocean 2018 delvis varit finansierad inom ramen för tjänsteexport. Expeditionen genomfördes i samarbete med National Science Foundation (NSF), USA. Tjänsteexporten och dess resultatutveckling beskrivs närmare i avsnittet Forskningsexpeditioner, Uppdragsverksamhet/tjänsteexport.

Polarforskningssekretariatet tar ut avgifter med stöd av 4 § avgiftsförordningen (1992:191). Avgifter tas ut bland annat för uthyrning av lokaler vid Abisko naturvetenskapliga station såsom möteslokaler och aula.

Under året har avgiftskalkyler och kostnadsberäkningar för Abisko naturvetenskapliga station och tjänsteexporten följts upp och samråd med Ekonomistyrningsverket har genomförts.

I enlighet med Polarforskningssekretariatets regleringsbrev redovisas tjänsteexporten och boendet vid Abisko naturvetenskapliga station även enligt följande indelning och struktur.

Avgiftsbelagd verksamhet (tkr)

Verksamhet	+/- t.o.m. 2016	+/- 2017	Intäkter 2018	Kostnader 2018	+/- 2018	Ack. +/- utgående 2018
Tjänsteexport ¹	+4 214	-3 363	22 537	19 774	+2 764	+3 615
Boende vid Abisko naturvetenskapliga station ¹	-557 ²	+248	1 707	1 171	+536	+227 ²

1) Inklusive finansiella intäkter och kostnader.

2) Att redovisa det ackumulerade resultatet kan framstå som överflödigt med tanke på det ekonomiska målet, men görs för att återrapporteringen ska följa den struktur som angetts i regleringsbrevet.

Intäkter och kostnader 2018 för boende vid Abisko naturvetenskapliga station överensstämmer tämligen väl med avgiftsbudgeten i regleringsbrevet för 2018. Budgeten i regleringsbrevet utgår från en normalvolym sett över några år. Enskilda år varierar antalet besökare. Se vidare avsnittet Forskningsinfrastruktur, Terrestra forskningsplattformar – Abisko naturvetenskapliga station, Besökare och forskningsprojekt.

Utfallet för tjänsteexportens intäkter 2018 blev högre än budgeten i regleringsbrevet, medan kostnaderna blev något lägre. Budgeten i regleringsbrevet härrör från ett tidigt beräkningsunderlag för expeditionen, vilket är en förklararing till att utfallet skiljer sig från budgeten i regleringsbrevet. Sammantaget innebär utfallet att det tidigare ackumulerade överskottet i tjänsteexporten ökar ytterligare.

Övriga intäkter och andra ersättningar

Övriga intäkter och andra ersättningar omfattar bland annat den ersättning som Polarforskningssekretariatet får från Statens fastighetsverk för att sekretariatet sköter fastighetsdriften vid Abisko naturvetenskapliga station.

Bidrag

Bidragen härrör från olika projekt där sekretariatet antingen har ett värdskap eller ingår som en part i ett samarbete, se avsnittet Forskningsinfrastruktur, Terrestra plattformar – Abisko naturvetenskapliga station, Nätverk.

Polarforskningssekretariatet får genom regeringsbeslut bidragsmedel från Forskningsrådet Formas för drift och hyra av isbrytaren Oden i samband med arktisk forskningsverksamhet. Regeringsbeslutet 2018 omfattade 7 miljoner kronor. Tidigare fick sekretariatet även bidragsmedel från Vetenskapsrådet, men från och med 2017 erhålls dessa medel via sekretariatets ramanslag. Oförbrukade medel från dessa bidrag har använts till att finansierat Polarforskningssekretariatets del i forskningsexpeditionen Arctic Ocean 2018. Se avsnittet Forskningsexpeditioner, SWEDARCTIC 2018, Arctic Ocean 2018.

Bidrag från EU:s institutioner omfattar medel för nätverket International Network for Terrestrial Research and Monitoring in the Arctic (INTERACT) och EU-PolarNet, se avsnitten Forskningsinfrastruktur, Terrestra plattformar – Abisko naturvetenskapliga station, Nätverk respektive Internationellt samarbete, Samarbeten inom EU. Bidrag från övriga omfattar bidrag från Nordiska ministerrådet, se avsnittet Internationellt samarbete.

Kostnader för verksamhetens prestationer

Kostnader för prestationsområdena forskningsexpeditioner och forskningsinfrastruktur svarar för 86 procent av Polarforskningssekretariatets totala kostnader.

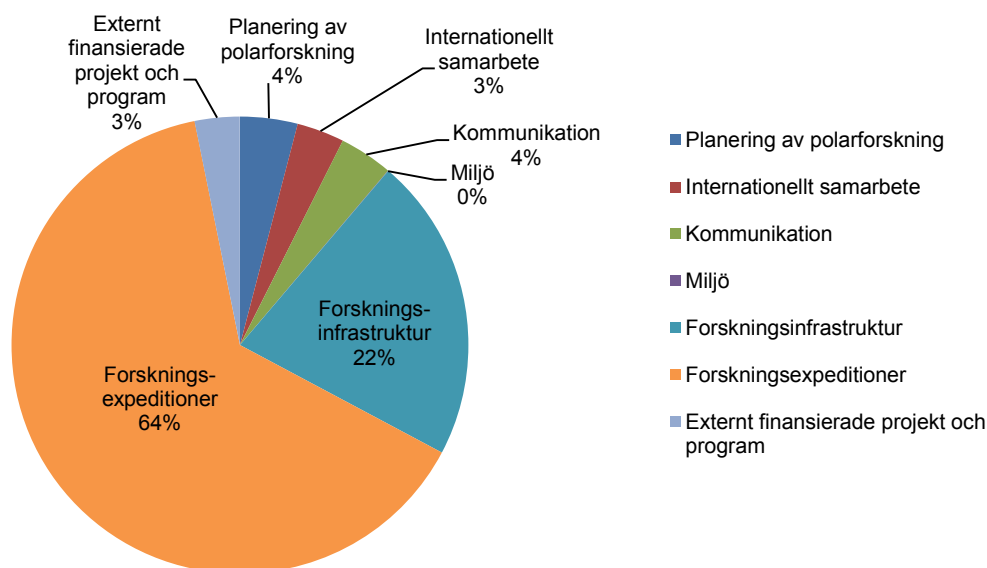
Verksamhetens kostnader 2016–2018 (tkr)

Prestation	2018	2017	2016
Planering av polarforskning	3 188	4 237 ¹	4 254 ²
Forskningsinfrastruktur	16 880	22 586	18 450
Forskningsexpeditioner	50 169	15 652	47 138
Internationellt samarbete	2 627	1 925	2 242
Miljö	22	646	549
Kommunikation	2 965	3 130	3 263
Externt finansierade projekt och program	2 502	2 691	3 391
Totalt	78 353	50 866	79 086

1) Summan omfattar 98 tkr i utbetalade bidrag.

2) Summan omfattar 200 tkr i utbetalade bidrag.

Fördelning av verksamhetens kostnader 2018 (%)

Kostnaden för prestationsområdet forskningsexpeditioner varierar kraftigt över tiden. De ökade kostnaderna för expeditioner mellan 2017 och 2018 förklaras, som tidigare nämnts, i huvudsak av att ingen marin expedition genomfördes under 2017, men däremot under 2018.

Minskningen av kostnader inom prestationsområdena planering av polarforskning respektive miljö, är i huvudsak ett resultat av den kommande omlokaliseringen och åtföljande omorganisering av verksamheten. Personal som arbetet inom dessa områden har slutat och verksamheten har omstrukturerats och arbetsprocesser satts över.

Kostnaden för prestationsområdet externt finansierade projekt och program består i huvudsak av kostnader för stationsnätverket Swedish Infrastructure for Ecosystem Science (SITES), EU-projektet International Network for Terrestrial Research and Monitoring in the Arctic (INTERACT) och forskarprogrammet Integrated

Carbon Observation System (ICOS), se avsnittet Forskningsinfrastruktur, Terrestra forskningsplattformar – Abisko naturvetenskapliga station, Nätverk. Till prestationsområdet hänförs även kostnader för den workshop som sekretariatet arrangerat med finansiellt bidrag från Nordiska ministerrådet, se avsnittet Internationellt samarbete. De lägre kostnaderna för prestationsområdet 2018 jämfört med 2017 förklaras av minskad verksamhet inom ICOS.

Planering av polarforskning

Uppgifter i instruktion
<p>Myndigheten ska när det gäller polarområdena</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedriva långsiktig planering för forskning och utveckling, • fortlöpande följa nationell och internationell forskning och utveckling, • verka för att data från svensk forskning och relaterad verksamhet bevaras och tillhandahålls. <p>Myndigheten ska samverka med myndigheter och andra organ vars verksamhet har anknytning till forskning i polarområdena.</p> <p>Myndigheten ska vid planering av forskning i polarområdena samverka med Vetenskapsrådet och andra forskningsfinansiärer.</p> <p>Myndigheten ska i frågor med teknisk och industriell inriktning samverka med organisationer och företag som har kompetens och verksamhet i extremt klimat.</p>

Samverkan med forskningsfinansiärer

Polarforskningssekretariatet och Vetenskapsrådet har samverkat kring utlysning för operativt stöd för den genomförda expeditionen Arctic Ocean 2018 med isbrytaren Oden. Polarforskningssekretariatet har tagit initiativ för former för framtida strategisk samverkan som presenterats för Vetenskapsrådet, Rymdstyrelsen och Formas under benämningen Polarforskningsprocessen. Initiativet syftar till att harmonisera forskningsrådets beviljandeprocesser med Polarforskningssekretariatets långsiktiga planering av fältgående forskning, samt finna former för mångvetenskaplig syntes av fältgående och icke fältgående polarforskning.

Under ledning av Formas har sekretariatet tillsammans med bland annat Vetenskapsrådet deltagit i utvecklingen av det av regeringen inrättade nationella forskningsprogrammet för klimat.

Samverkan med Vetenskapsrådet har även skett beträffande forskningsorganisationerna European Polar Board (EPB), International Arctic Science Committee (IASC) och Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR), samt International Ocean Discovery Program (IODP).

Samverkan för svensk marin polarforskning efter 2025

Isbrytaren Oden har en begränsad livslängd och det är hög tid att planera för en framtida marin isbrytare för forskning såväl i Arktis som i Antarktis. Sekretariatet fick därför regeringens uppdrag att utreda hur behovet av ett forskningsfartyg med isbrytande kapacitet avsett för vetenskapliga expeditioner i polartrakterna bäst ska kunna tillgodoses. Rapporten lämnades till regeringen i december 2016. I rapporten konstateras att isbrytaren Oden inte uppfyller forskningens behov på tillgäng-

lighet vintertid, vilket omöjliggör vinterforskning i Arktis och expeditioner till Antarktis.

För att belysa möjligheter till en framtida klimatneutral fartygsbaserad expeditionsverksamhet genomförde sekretariatet en workshop under 2018 med titeln Svensk marin polarforskning efter 2025 med parter aktiva inom klimatneutral teknik och innovation, finansiering samt politik. Syftet med workshopen var att ta fram en vision och färdplan för en ny kraftfull forskningsisbrytare som svarar mot högt ställda miljökrav. Sekretariatets mer betydande negativa miljöpåverkan sker genom utsläpp av koldioxid vid förbränning av fossil diesel vid expeditioner med isbrytaren.

Workshopen visade att klimatneutral metanoldrift är tekniskt möjligt för en framtida forskningsisbrytare. En utökad samverkan med andra länder inom polarforskning är dock en förutsättning för att ett nytt fartyg ska kunna finansieras. Sverige har då möjlighet att behålla sin position som välrenommerad polarforskningsnation, något som äventyras om inte en ersättare för isbrytaren Oden som polarforskningsplattform får en lösning.

Vetenskapligt rådgivande grupper

Polarforskningssekretariatet vetenskapligt rådgivande grupp för verksamheten vid Abisko naturvetenskapliga station, Scientific Advisory Group to the Abisko Scientific Research Station (SAGA), har träffats en gång under året. Syftet med gruppen är att ge stöd för stationens strategiska forskningsplanering. Gruppen har bidragit till att programmet Access Abisko inrättats, vars syfte är att öka mängden ansökningar från olika discipliner för att på sikt inspirera till mångvetenskapliga samarbeten samt för att inspirera yngre forskare. (Se avsnittet Terrestra forskningsplattformar – Abisko naturvetenskapliga station).

SAGA är helt inriktad på verksamheten i Abisko till skillnad från den vetenskapligt rådgivande gruppen för Polarforskningssekretariatet, Scientific Advisory Group (SAG), som ger råd för den strategiska forskningsplaneringen för sekretariatets verksamhet som helhet. SAG har inte träffats som grupp under 2018, istället har sekretariatet haft avstämningsmöten med några av SAG:s rådsmedlemmar samt med ett flertal forskare vid svenska universitet gällande den så kallade polarforskningsprocessen.

Polarforum

Polarforum är ett nätverk och en mötesplats för forskare, myndigheter och andra organisationer med intresse för frågor som rör polarforskningen och dess resultat. Totalt består nätverket av nära 400 personer från ett 60-tal i huvudsak svenska universitet och organisationer. Under året har fem nyhetsbrev sammanställts till denna målgrupp. I november genomfördes en endagskonferens i Göteborg i samarbete med Chalmers tekniska högskola. Under konferensen diskuterades bland annat Polarforskningsprocessen. De ca 80 externa deltagarna gav höga betyg för konferensen som helhet och föredragshållarna.

Polarbibliografi

Polarforskningssekretariatet är del i konsortiet bakom publiceringsportalen Digitala Vetenskapliga Arkivet (DiVA). Forskningspublikationer relevanta för sekretariatets verksamhet, som skickats till sekretariatet eller som på annat sätt kommit till sekretariatets kännedom, har registrerats i DiVA. Målet är att alla publikationer som uppkommit genom sekretariatets stöd ska registreras för att möjliggöra uppföljning och utvärdering. En särskild söksida för Abisko naturvetenskapliga station har utvecklats. I slutet av 2018 fanns 5 900 publikationer registrerade i sekretariatets katalog, varav närmare 3 300 är Abiskopublikationer.

Tillhandahållande av forskningsdata

Polarforskningssekretariatet ska verka för att data från svensk forskning och relaterad verksamhet tillhandahålls och bevaras. Sekretariatet har under 2018 gått in som medlem i nätverket för Svensk nationell datatjänst (SND). SND är en nationell forskningsinfrastruktur med uppgift att stödja tillgänglighet, bevarande och återanvändning av forskningsdata och relaterat material. Medlemskapet innebär att sekretariatet får tillgång till nationella nätverksmöten, mjukvara för datahantering, samt servicefunktioner och expertkunskap.

Sekretariatet har medverkat i internationella polara organisationers arbete om tillgång och utbyte av forskningsdata, bland annat Sustaining Arctic Observing Networks (SAON) och International Arctic Science Committee (IASC). Sekretariatet är också medlem i Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) Data Management SC.

Forskningsinfrastruktur

Uppgifter i instruktion
Polarforskningssekretariatet ska när det gäller polarområdena ansvara för infrastruktur för forskning.

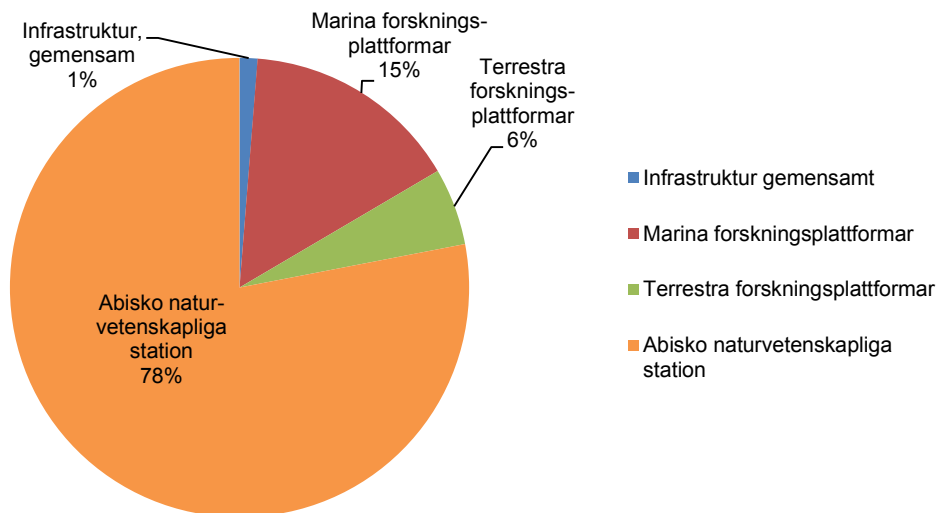
Kostnader för forskningsinfrastruktur

Kostnaderna för forskningsinfrastrukturen varierar mellan åren, beroende på vilket underhåll etc. som är påkallat. Kostnaderna för isbrytaren Oden består till stor del av avskrivningar på investeringar och löpande underhåll. Beträffande forskningsstationerna Wasa och Svea stiger kostnaderna de år som Polarforskningssekretariatet genomför underhållsexpeditioner till stationerna.

Forskningsplattformar – kostnader 2016–2018 (tkr)

Forskningsplattform	2018	2017	2016
Infrastruktur, gemensam	213	948	1 263
Marina forskningsplattformar – isbrytaren Oden	2 577	9 150	3 253
Terrestra forskningsplattformar – Wasa och Svea	920	1 539	1 227
Abisko naturvetenskapliga station	13 170	10 949	12 708
Totalt	16 880	22 586	18 450

Fördelning av kostnader för forskningsplattformar 2018 (%)

Infrastruktur, gemensam

På posten Infrastruktur, gemensam återfinns kostnader som är gemensamma för forskningsplattformarna, såsom kostnader för sekretariatets logistiknätverk. Att kostnaderna är lägre 2018 än 2017 förklaras bland annat av att sekretariatet per den 1 januari 2018 sagt upp hyra av förråd och verkstad i Stockholm.

Marina forskningsplattformar – isbrytaren Oden

Polarforskningssekretariatet och isbrytaren Odens ägare Sjöfartsverket har sedan många år ett framgångsrikt samarbete kring isbrytaren. Polarforskningssekretariatet arbetar för en långsiktig överenskommelse för att möjliggöra framtida planering av svenska och internationella expeditionssamarbeten.

Polarforskningssekretariatet har med löpande investeringar anpassat isbrytaren Oden för forskning. Genom permanenta laboratorier, vinschar, it-system och flerstråligt ekolod (multibeam) kan ett högkvalitativt och flexibelt stöd ges till forskningsprojekten som bedrivs ombord. Dessutom ansvarar sekretariatet för forskningslogistiken ombord, insamling av basdata, exempelvis väder och fartygsparametrar samt infrastruktur för it och kommunikation på isbrytaren Oden. Ett samarbete med Svensk nationell datatjänst (SND) har initierats under 2018 för att all data ska kunna tillgängliggöras för svenska och internationella forskare.

Under förberedelserna av forskningsexpeditionen Arctic Ocean 2018 togs en ny webbplats i bruk. Syftet med webbplatsen är att effektivisera spridning av information till expeditjonsdeltagarna.

Kostnaderna för underhåll av isbrytaren Oden är lägre 2018 än 2017. Under 2017 genomfördes ingen forskningsexpedition och det gav goda möjligheter att avsätta tid och resurser för underhåll och utveckling av forskningsinfrastrukturen på isbrytaren.

Terrestra forskningsplattformar – Wasa och Svea

Polarforskningssekretariatet förvaltar de svenska forskningsstationerna Wasa och Svea i Dronning Maud Land i Antarktis. Forskningsstationerna fungerar som bas för forskningen i området och även som nod för mobila forskningsexpeditioner. Stationerna har inte besökts under 2018. Däremot genomfördes en underhållsexpedition till forskningsstationerna Wasa och Svea säsongen 2016/17, vilket förklarar skillnaden i kostnader mellan åren.

Under 2018 avslutade sekretariatet sin uppföljning av flygsäkerhetsarbetet för flygningar mellan Sydafrika och Antarktis. Uppföljningen visade att stora förändringar gjorts för att åtgärda de brister som påtalades i tidigare utredning. Ett resultat av utredningen är dock att Polarforskningssekretariatet av säkerhetsskäl bytt flygplanstyp för flygningarna.

Terrestra forskningsplattformar – Abisko naturvetenskapliga station

Vid Abisko naturvetenskapliga station bedrivs en mängd forskningsverksamheter, alltifrån observationer och miljöövervakning till högteknologiska experiment i mark- och sjöterräng. Anläggningen erbjuder logi för besökande forskare, studenter och konferensdeltagare och har laboratorier, kontor, verkstad, föreläsningssalar, växthus, försöksträdgårdar, lagerlokaler och flera meteorologiska stationer.

Den första utlysningen inom ramen för programmet Access Abisko genomfördes under 2018. Programmet och utlysningen har tagits fram efter förslag från den vetenskapligt rådgivande gruppen för verksamheten i Abisko, Scientific Advisory Group to the Abisko Scientific Research Station (SAGA). Programmet, som är öppet för alla discipliner, syftar till att ge bättre möjligheter för svenska och internationella forskare vid stationen att interagera inom och mellan discipliner. Temat för Access Abisko 2020–22 är Global förändring och hållbarhet.

Besökare och forskningsprojekt

Under sommaren utförs huvuddelen av fältarbetet vid Abisko naturvetenskapliga station. Forskningsstationen används också för konferenser, fältkurser och vetenskapliga möten organiserade av såväl svenska som utländska universitet.

Besökare vid Abisko naturvetenskapliga station 2016–2018

Gästande forskare, fältassistenter och studenter	2018	2017	2016
Antal besök	382	273	337
Antal unika personer	248 ¹	201 ²	210
Antal persondygn	5005 ³	3 543	4 630

1) Totalt 248 unika personer, varav 143 män och 105 kvinnor.

2) Totalt 201 unika personer, varav 121 män och 80 kvinnor.

3) I år har även forskare som arbetat på stationen, men bott utanför stationen beaktats i antal persondygn. Tidigare år har endast så kallade gästrätter på stationen angetts.

Konferensbesökare	2018	2017	2016
Antal grupper	21	18	18
Antal gäster	330	225	390
Antal persondygn	2 627	1861	2 994

Antalet besökande forskare vid Abisko naturvetenskapliga station var betydligt fler 2018 än 2017. Drygt 40 procent av forskarna kom från lärosäten utanför Sverige – förra året var motsvarande siffra 60 procent. När det gäller antalet konferensbesökare var det fler i förhållande till tidigare år, medan antalet besökande grupper varit tämligen konstant de senaste åren.

Fördelningen av ämnesområden är förhållandevis stabilt från år till år. De antalsmässigt största ämnesområdena under 2018 är biogeokemi och ekologi och de utgör tillsammans 60 procent av antalet forskningsprojekt. Antalet forskningsprojekt minskar, även om antalet gästande forskare ökar.

Forskningsprojekt (ämnesvis) vid Abisko naturvetenskapliga station 2016–2018

Ämnesområde	2018		2017		2016	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Biogeokemi	26	41	20	29	17	24
Ekologi	13	20	7	10	15	21
Växtekologi	6	9	15	21	12	17
Naturgeografi	6	9	13	19	7	10
Zoökologi	6	9	9	13	10	14
Limnologi	3	5	3	4	4	6
Fjärranalys	1	2	0	0	2	3
Övriga	3	5	3	4	3	4
Totalt	64		70		70	

Nätverk

Abisko naturvetenskapliga station är en av totalt 83 anslutna forskningsstationer till EU-projektet International Network for Terrestrial Research and Monitoring in the Arctic (INTERACT), vilket ger forskare tillgång till forskningsstationer i Arktis.

Under 2018 utnyttjade fem INTERACT-projekt stationen: fyra på plats och ett med remote access.

Abisko naturvetenskapliga station är värd för en av de sex svenska fältstationerna inom forskningsprogrammet Integrated Carbon Observation System (ICOS), som samlar in och tillhandahåller mätdata och information om växthusgaser. Från och med 2018 har sekretariatet tagit över ansvaret för infrastrukturen vid stationen som används för mätningarna. Verksamheten har anpassats till de snävare ekonomiska ramar som gavs i och med övertagandet av infrastrukturen.

Abisko naturvetenskapliga station är en av nio forskningsstationer som ingår i stationsnätverket Swedish Infrastructure for Ecosystem Science (SITES). Nätverket bildar en sammanhållen nationell resurs där forskare får tillgång till faciliteter för fältforskning över hela landet och till de ingående forskningsstationernas monitorerings- och forskningsdata. Nätverket bygger på samfinansiering från Vetenskapsrådet och de ingående forskningsstationernas huvudmän. Under 2018 har infrastruktuursatsningarna SITES-Water och SITES-Spectral byggts upp vid Abisko naturvetenskapliga station.

Observationer och monitorering

Vid Abisko naturvetenskapliga station bedrivs monitorering/miljöövervakning i form av mätningar av ett trettiotal klimatologiska parametrar som temperatur, nederbörd, vind- och lufttrycksförhållanden. Dessutom mäts förändringar av den fysiska, biologiska och kemiska miljön runt forskningsstationen. Vissa mätningar har pågått sedan 1913 och de långa mätserierna utgör en kunskapsbas av stor betydelse för dagens forskning. Förfrågningar om att få ta del av dessa data har de senaste åren legat på ungefär samma nivå.

Förfrågningar om monitoringdata vid Abisko naturvetenskapliga station 2016–2018

År	2018	2017	2016
Antal förfrågningar	60	67	60

Under 2018 har byggandet av en SYNOP-station för synoptisk observation vid Abisko naturvetenskapliga station slutförts. Den ingår i SMHI:s SYNOP-nät. Genom detta nät kan observationer ske vid flera platser samtidigt.

Mätningar sker också på uppdrag av SMHI, men även Sveriges geologiska undersökning (SGU). Data från monitorering på uppdrag av andra myndigheter finns tillgängliga vid respektive beställarmyndighet.

Arbetet med bevarande och tillhandahållande av data har fortsatt under året. Uppgiften att bevara och tillhandahålla data beskrivs också i avsnittet Planering av polarforskning, Tillhandahållande av forskningsdata. SITES har under året arbetat med ICOS om ICOS Carbon Portal både för lagring och för presentation av data. Detta kan ge en långsiktig möjlighet för forskare att själva, via internet, ta del av data. Kontakter har även tagits med Svensk nationell datatjänst (SND).

Bibliotek och bibliografi

I stationens bibliotek finns framförallt sådana vetenskapliga tidskrifter och publikationer som inte enkelt finns tillgängliga på internet. Resultat av forskning vid Abisko naturvetenskapliga station finns sammanställda i en tryckt bibliografi som sträcker sig fram till 1992, därefter finns årliga tillägg. I det Digitala Vetenskapliga Arkivet (DiVA) har sekretariatets databas anpassats så att vetenskapliga artiklar som publiceras utifrån arbete vid Abisko naturvetenskapliga station kan särskiljas. I den geografiska metadatabasen NordGIS finns fler än 2 300 projektbeskrivningar, från mitten av 1980-talet fram till 2018, i digitaliserad och sökbar form, allmänt tillgängliga på webbplatsen nordgis.org.

Modernisering av Abisko naturvetenskapliga station

Arbetet med att modernisera forskningsstationen påbörjades under 2013 och har underlättats av regeringens bidrag på 3,5 miljoner kronor. Den del av moderniseringsarbetet som bidraget möjliggjort har avslutats under 2018 och det fortsatta arbetet kommer att genomföras inom ramen för ordinarie verksamhet och resurser.

Forskningsexpeditioner

Uppgifter i instruktion
Polarforskningssekretariatet ska när det gäller polarområdena organisera och genomföra forskningsexpeditioner.

Utlysningen om stöd till polarforskning från 2013, som genomfördes tillsammans med Vetenskapsrådet, anger huvudinriktningen för de nationella polarforskningsprogrammen Swedish Antarctic Research Programme (SWEDARP) och Swedish Arctic Research Programme (SWEDARCTIC) fram till och med 2018. Marina forskningsexpeditioner görs också inom ramen för tjänsteexport.

Genom stöd i mindre omfattning (SiMO) erbjuder Polarforskningssekretariatet stöd för att genomföra projekt, eller delar av projekt, som inte kräver så lång tid för förberedelse eller en stor budget. SiMO redovisas under posten övriga för respektive forskningsprogram.

En närmare redogörelse av innehållet i tidigare års forskningsexpeditioner återfinns i bilaga 1, kostnader för expeditionerna i bilaga 2 och en sammanställning av uppgifter om expeditionerna i bilaga 3.

Kostnader

Polarforskningssekretariatets totala kostnader för forskningsexpeditioner 2018 består av kostnader inom ramen för forskningsprogrammen SWEDARP och SWEDARCTIC samt tjänsteexport. Från planering av expeditionsverksamheten till genomförandet av en stor expedition är tidsrymden lång, ofta 2–4 år, och kostnaderna sprids därför över flera år.

Forskningsexpeditioner – kostnader 2018 (tkr)

Forskningsexpedition	2018
SWEDARP, varav SWEDARP 2017/18 varav SWEDARP 2018/19	2 993 2 959 34
SWEDARCTIC, varav SWEDARCTIC 2018 ¹	47 175 47 175
Totalt	50 169

1) Kostnader för expeditionen Arctic Ocean 2018 redovisas i denna tabell i sin helhet inom SWEDARCTIC 2018.

SWEDARP 2017/18

Kostnader SWEDARP 2017/18 (tkr)

SWEDARP 2017/18	2018	2017	2016	Summa
Dronning Maud Land, MAGIC	2 959	4 379		7 338
SWEDARP 2017/18, övriga		1		1
Summa	2 959	4 380		7 339

Dronning Maud Land, MAGIC

Projektet MAGIC-DML rör en klimatrekonstruktion genom studier av variationer i istjocklek i Dronning Maud Land. Metoden bygger på kosmogena isotopdateringar av geologiskt material. Syftet med expeditionen var att samla in sådana geologiska prover från nunataker (berg) som sticker upp ur inlandsisen. Expeditionen var en fortsättning på det vetenskapliga arbetet under 2016/17 och som utgångspunkt för expeditionen användes den sydafrikanska stationen SANAE IV. Insamlandet av prover var mycket framgångsrikt.

Under expeditionen testades skoterdragna bo-moduler, så kallade arkar, vilket var mycket lyckat. Transporter med snöskotrar, arkar och skoterslädar ger mer bränsle-effektiva transporter än transporter med till exempel bandvagn eller helikopter. Arkarna rymmer två sovande personer och ger hög säkerhet, med snabbt uppvärmda utrymmen, samt enkel slagning av läger.

En händelse inträffade under expeditionen som föranleder sekretariatet att stärka sitt miljösäkerhetsarbete. Två bränslefat skadades vid avlastning från en helikopter till en bränsledepå. Bränslefaten sprang läck och totalt ca 200 liter bensin läckte ut. Den samlade miljöeffekten av läckaget bedöms dock som ringa – bränslet sipprar ner i isen och kommer på lång sikt att komma ut i havet. För att förhindra liknande händelser i framtiden kommer sekretariatet att ge tydligare instruktioner till helikopter- och flygbesättningar om hur bränslefat ska hanteras. Sekretariatet kommer också att stärka kontrollen av bränslefatens kvalitet i samband med beställning.

SWEDARP 2017/18, övriga

Under året har inget stöd lämnats inom ramen för stöd i mindre omfattning (SiMO).

SWEDARCTIC 2018

Kostnader SWEDARCTIC 2018 (tkr)

SWEDARCTIC 2017	2018	2017	2016	Summa
Arctic Ocean 2018 ¹	47 175	1 970		49 145
SWEDARCTIC 2018, övriga	-	-	-	-
Summa	47 175	1 970		49 145

1) Avser totala kostnaderna för Arctic Ocean 2018 oaktat att expeditionen delvis finansierats inom ramen för tjänsteexport.

Ingen landbaserad expedition genomfördes i sekretariatets regi 2018, på grund av dels den planerade flytten av myndighetens säte till Luleå, dels viss omsättning av nyckelpersonal inom verksamheten.

Arctic Ocean 2018

Sommarens forskningsexpedition Arctic Ocean 2018 med isbrytaren Oden genomförs i samarbete med USA:s National Science Foundation (NSF). Expeditionen finansieras dels via tjänsteexport, dels via sekretariatets egna medel.

Det övergripande temat för forskningen ombord på Oden handlar om det mikrobiologiska livet i havet och isen och hur det är kopplat till hur moln bildas i Arktis. I drygt en månad har isbrytaren Oden legat förtöjd vid ett stort isflak i Arktiska oceanen. Ett 40-tal forskare har arbetat ombord med att göra mätningar och samla in prover och data från såväl hav och is som luft. Förutom mätningar som genomfördes ombord på isbrytaren Oden, byggdes ett flertal stationer upp på isen för att mäta luftbubblor i vattnet, borra iskärnor, mäta luftströmmar samt undersöka is och vatten med hjälp av Remote Operated Vehicle. Proverna kommer bland annat att hjälpa oss att bättre förstå molnens viktiga roll i det arktiska klimatsystemet. Utvärderingen av forskningsexpeditionen visar att samtliga forskningsprojekt är nöjda med datainsamlingen samt det logistiska utförandet av expeditionen.

Polarforskningssekretariatet har tagit fram en policy och handlingsplan mot kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering. Dokumentet har kommunicerats med Sjöfartsverket. Inför Arctic Ocean 2018 har sekretariatet informerat expeditonsdeltagare och besättning om policyn och den samstämmighet som finns med Sjöfartsverket kring policyn.

SWEDARCTIC 2018, övriga

Under året har två projekt fått stöd inom ramen för stöd i mindre omfattning (SiMO). Sekretariatets stöd har bestått av fältkurs, kommunikationsutrustning respektive provtagning av vatten och luftmätningar under forskningsexpeditionen Arctic Ocean 2018.

Uppdragsverksamhet/tjänsteexport

Möjligheten att bedriva tjänsteexport och det ekonomiska målet för verksamheten, full kostnadstäckning, framgår av sekretariatets instruktion. Denna uppdragsverksamhet består antingen av samarbeten med delad finansiering, eller av verksamhet

där uppdragsgivaren helt svarar för finansieringen. Under 2018 har forsknings-expeditionen Arctic Ocean 2018 delvis varit finansierad via tjänsteexport. En närmare presentation av expeditionen finns i avsnittet Forskningsexpeditioner, SWEDARCTIC 2018.

Tjänsteexport – intäkter och kostnader 2016–2018 (tkr)

Expedition	2018		2017		2016	
	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader
Oden, gemensam			0	2 190		
Petermann 2015					0	125
OATRC 2015					0	186
Arctic Ocean 2016			0	1 173 ¹	37 919	39 827
Arctic Ocean 2018 ²	22 537	19 774				
Totalt	22 537	19 774	0	3 363	37 919	40 138
Årets resultat		2 764		-3 363		-2 219
Akkumulerat resultat		+3 615		+852		+4 214

1) Expeditionen Arctic Ocean 2016 genomfördes 2016 och under 2017 har efterarbete och återställande av utrustning utförts.

Arbetstid och direkta lönekostnader liksom övriga direkta kostnader har finansierats inom projektet

2) Avser den del av expeditionen Arctic Ocean 2018 som hänförs till tjänsteexport.

Internationellt samarbete

Uppgifter i instruktion
Polarforskningssekretariatet ska följa, främja och bistå med nödvändig expertis vid internationella förhandlingar, internationellt samarbete och samarbete inom Europeiska unionen.

Arktis

Under året har Polarforskningssekretariatet varit fortsatt aktivt i det arktiska mellanstatliga samarbetet. Sekretariatet har tillsammans med Utbildningsdepartementet bidragit till förberedelserna samt deltagit i Arctic Science Ministerial 2, som hölls i Berlin i oktober. Under mötet framgick att det råder internationell konsensus om att forskningsdata saknas från vintertid i både Arktis och Antarktis. Bristen på data från polarområdena utgör ett hinder för att utveckla globala klimat- och vädermodeller, men också ett hinder för att försöka förstå effekten av pågående och kommande havsvattennivåhöjningar. Det rådde också samstämmighet om vikten av att samverka kring forskningsinfrastruktur för att råda bot på bristen av data. Under mötet höll direktören för Polarforskningssekretariatet en presentation om bland annat behovet av samarbete för marin polarforskning vintertid. Sveriges EU-minister deltog också under mötet och erbjöd internationellt samarbete genom Abisko naturvetenskapliga station och isbrytaren Oden.

Sekretariatet har som expertmyndighet samverkat med Utrikesdepartementet om arbetet i Arktiska rådet. Direktören för Polarforskningssekretariatet reste med Sveriges ambassadör för Arktiska frågor till Singapore för att delta i möten med Singapores second minister, forskare och ledning för National University of

Singapore och Nanyang Technological University. Dessa möten syftade till att öka samarbete mellan Singapore och Sverige inom polarforskning.

Polarforskningssekretariatet deltar i Forum of Arctic Research Operators (FARO). Det är en organisation för den internationella dialogen om strategiska frågor för Arktis. Sekretariatet har också en dialog med det internationella vetenskapliga samarbetsorganet International Arctic Science Committee (IASC) i vilket Vetenskapsrådet, med stöd av sekretariatet, representerar Sverige. Polarforskningssekretariatet står sedan mars 2017 värd för arbetsgruppen för marin forskning inom IASC.

Ett flertal internationella arktiska forskningsorganisationer förlägger sina möten till Arctic Science Summit Week (ASSW). I år hölls det i Davos och sekretariatet deltog i mötet.

Polarforskningssekretariatet har gått in som medlem i Svalbard Integrated Arctic Earth Observing System (SIOS). Samarbetet inom SIOS syftar till att åstadkomma långtidsobservationer samt ökad tillgänglighet av data och infrastruktur för forskare med intresse för Svalbard.

Polarforskningssekretariatet har med stöd av Utbildningsdepartementet, Utrikesdepartementet och NordForsk arrangerat en workshop på Hanaholmen, Helsingfors. Ett 60-tal forskare deltog i workshopen och syftet var att identifiera kunskapsbrister och forskningsutmaningar inom arktisk forskning. Resultaten från workshopen är, i linje med FN:s globala mål för hållbar utveckling, tänkta att bidra till hållbar utveckling för människor bosatta i Arktis och ge en stärkt förståelse för globala konsekvenser av ett föränderligt Arktis. Workshopen genomfördes med finansiellt bidrag från Nordiska ministerrådet och var en del av Sveriges ordförandeskap i rådet.

Antarktis

Antarctic Treaty Consultative Meeting (ATCM) hålls årligen i något av medlemsländerna till Antarktisfördraget. Parallellt med ATCM möts även Committee for Environmental Protection (CEP). CEP är rådgivande i miljöfrågor till parterna vid ATCM och utformar rekommendationer i samband med tillämpning av Antarktisfördraget och dess bilagor. Sverige är part i Antarktisfördraget och sekretariatet deltog, under ledning av Utbildningsdepartementet, i mötena ATCM XLI och CEP XXI.

Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) är en sammanslutning av 30 nationers Antarktisprogram med syfte att stödja samarbete mellan de nationella organisationernas forskningsverksamhet i Antarktis. Sekretariatet deltog i det årliga mötet som hölls inom COMNAP.

Dronning Maud Land Air Network (DROMLAN) är en sammanslutning av elva nationer verksamma i Dronning Maud Land i Antarktis och som samverkar kring flygtransporter i området. Sekretariatet har deltagit vid mötena inom DROMLAN.

Samarbeten inom EU

Polarforskningssekretariatet deltar i det av European Polar Board initierade EU projektet Arctic Research Icebreaker Consortium for Europe (ARICE). Projektets syfte är att optimera insamlande av data från polarområden genom att koordinera internationella isgående forskningsfartyg och tillgängliggöra forskningsplatser på fartygen. Isbrytaren Oden ingår från svensk sida och forskarplatser kommer att utlysas internationellt under 2019.

Sekretariatet är även aktivt i EU-projektet EU-PolarNet som är ett stöd- och koordinationsprojekt inom EU. Under 2018 har fem så kallade white papers tagits fram till grund för EU:s kommande forskningsutlysningar inom polarforskning.

Miljö

Uppgifter i instruktion
Polarforskningssekretariatet ska främja ökad förståelse och förbättrat skydd för miljön. Myndigheten fullgör också uppgifter enligt lagen (2006:924) om Antarktis och förordningen (2006:1111) om Antarktis.

Miljöarbete

Verksamheten i Antarktis regleras ur miljösynpunkt genom lagen (2006:924) om Antarktis, förordningen (2006:1111) om Antarktis och internationella överenskommelser som ingår i Antarktisfördraget. Parterna i Antarktisfördraget har kommit överens om informationsutbyte och myndigheten lämnar därför årligen information om svenska aktiviteter i Antarktis.

På grund av omlokaliseringen av sekretariatets verksamhet i Stockholm till Luleå och den åtföljande personalomsättningen, har arbetet inom miljöområdet fokuserat på att ersätta kompetenstapp och introducera nya medarbetare.

Tillstånd att vistas i Antarktis

Utfärdade tillstånd att vistas i Antarktis 2016–2018

Utfärdade tillstånd		2018	2017	2016
Forskning ¹	Antal tillstånd	0	1	1
	Antal personer	0	11	2
Övriga ²	Antal tillstånd	1	0	0
	Antal personer	2	0	0
Totalt	Antal tillstånd	1	1	1
	Antal personer	2 ⁴	11 ³	2

1) Kategorin forskning omfattar forskare och tekniker/logistiker inom SWEDARP.

2) Kategorin övriga omfattar turister samt annan vistelse som inte är relaterad till forskning.

3) Varav 9 män och 3 kvinnor

4) Varav 1 man och 1 kvinna

Polarforskningssekretariatet prövar frågor om tillstånd för vistelse eller verksamhet i Antarktis och utövar tillsyn i enlighet med lagen om Antarktis och förordningen

om Antarktis. Tillståndsprövningen fokuserar på att bedöma den planerade aktivitetens miljöpåverkan. Under 2018 har ett tillstånd utfärdats för två turister.

Kommunikation

Uppgifter i instruktion
Polarforskningssekretariatet ska ansvara för kommunikation om expeditonsverksamhet och forskning.

Polarforskning, forskningsexpeditioner och myndighetens verksamhet presenteras genom olika kommunikationskanaler, till exempel webbplatser, sociala medier, nyhetsbrev och pressmeddelanden. Målgrupperna är främst forskare och studenter, men även till stor del allmänheten.

Den kommande omlokaliseringen av myndigheten har påverkat arbetet under året, bland annat har kommunikationsenhetens policyer, riktlinjer och kommunikationsplattform gått igenom och uppdaterats för att underlätta överlämning till en ny organisation.

Webbplatser och sociala medier

Under 2018 har kommunikationsinsatserna på webben och i sociala medier framförallt präglats av rekryteringar inför omlokaliseringen till Luleå. Myndighetens utannonserade tjänster har genererat 35 000 sidvisningar, vilket gjort Jobba hos oss-sidan på webbplatsen till den mest besökta under året.

Annat innehåll som har fått mycket uppmärksamhet under året var expeditionerna MAGIC-DML och Arctic Ocean 2018. Under året har informationen om expeditionerna löpande uppdaterats och kompletterats med nya blogginlägg, bilder och forskarrapporter. Innehållet ger läsarna en inblick i hur arbete och vardag ser ut under expeditionerna. Innehållet om expeditionen Arctic Ocean 2018 genererade drygt 27 000 sidvisningar, vilket är ett nytt rekord för Polarforskningsportalen.

I mitten av december 2017 startade Polarforskningssekretariatet en Facebook-sida. Sedan lanseringen har antalet följare växt till drygt 800 personer. Framförallt har platsannonser för lediga tjänster hjälpt till att uppmärksamma sidan och öka följarentalet.

Twitterflödet på @polarforskning används främst för nyhetsuppdateringar om vår verksamhet och polarforskning i allmänhet. Polarforskningssekretariatets Twitter-konto har idag 2 100 följare.

Nyhetsbrev och presskontakter

I samband med införandet av Dataskyddsförordningen (GDPR) genomfördes en samtyckesförfrågan till prenumeranterna på nyhetsbrevet Polarnytt. Det innebar att antalet prenumeranter minskade från ca 1 450 till ca 700. Polarnytt har under året utkommit med fem nummer.

Journalister hör regelbundet av sig till Polarforskningssekretariatet för att ställa frågor om forskning och polarrelaterade händelser. Medier bjöds också in till ett pressmöte i Helsingborg för att ta del av förberedelserna inför expeditionen Arctic Ocean 2018. Under året har sekretariatet besvarat ett 30-tal förfrågningar från media.

Kompetensförsörjning

Omlokalisering

I augusti 2017 fick personalen information om att Polarforskningssekretariatet fått regeringens uppdrag att omlokalisera verksamheten i Stockholm till Luleå. Omlokaliseringen ska vara genomförd senast den 30 juni 2019. De som berörs återfinns i huvudsak inom administration, kommunikation och ledning, men även forskningssekreteraren omfattas. Arbetet under året har präglats av att upprätthålla den löpande verksamheten inom de berörda områdena och att säkerhetsställa myndighetens kompetensförsörjning och kompetensöverföring under omlokaliseringen. En delrapport av omlokaliseringen lämnades till regeringen i juni 2018.

Den förestående omlokaliseringen är den främsta orsaken till att medarbetare slutat eller tagit tjänstledigt under 2018. För att den löpande administrativa verksamheten ska kunna fortgå har sekretariatet tillfälligt löst kompetenstapp med hjälp av konsulter och vikarier i Stockholm. De rekryteringar som genomförts har i huvudsak skett i Luleå där den nya organisationen successivt håller på att byggas upp. Sekretariatet har tillfälliga lokaler i avvaktan på att verksamheten i Stockholm ska flytta och de permanenta lokalerna finns tillgängliga.

Kompetensutveckling

Personalens kompetens finns inom ledning, teknik, it, kommunikation och naturvetenskapliga ämnen samt ekonomi, personal och administration.

Polarforskningssekretariatet har tagit fram en handlingsplan och vidtagit en rad åtgärder för att säkra kompetens och underlätta kompetensöverföring i samband med omlokaliseringen. Bland annat har rutiner och processer i den berörda verksamheten dokumenterats och uppdaterats, och där så varit möjligt har också medarbetare innan de lämnat sekretariatet fått introducera sin efterträdare. Ett omfattande arbete med att avsluta och rensa bland åtagande och projekt har också genomförts.

Medarbetare har även fått individuell fortbildning. Under 2018 har medarbetare exempelvis deltagit i utbildning i vapenhantering, heta arbeten och truckkörkort. Även utbildning i så kallad Wilderness medicine, en typ av första hjälpen kurs under enkla förhållanden i fält, samt räddningskurs glaciär- och alpinklättring har genomförts under året. De medarbetare i Stockholm som berörs av omlokaliseringen har erbjudits karriärsamtal med extern konsult.

Personalförändringar

Antalet årsarbetskrafter uppgick till 29 stycken 4, vilket är en minskning jämfört med 2017 då antalet årsarbetskrafter uppgick till 31. Under året har fem personer, efter att ha varit tjänstlediga, valt att slutat sina tillsvidareanställningar. Därutöver har fem anställda varit helt eller delvis tjänstlediga, bland annat för föräldraledighet eller för att prova annat arbete.

Personalförändringar 2016–2018 (antal)

Personal	2018	2017	2016
Slutat tillsvidareanställning	5 ¹	5	1
Helt eller delvis tjänstledig	5 ²	5	4

1) Varav 4 kvinnor och 1 man

2) Varav 4 kvinnor och 1 man

Polarforskningssekretariatet har under året rekryterat en kommunikatör, två enhetschefer, en controller, en ekonomihandläggare, en registrator, två forskningssekreterare och en HR-ansvarig. Sekretariatets Facebook-sida har varit mycket värdefull för att attrahera sökanden till tjänsterna.

Säsongsanställningar och ett flertal kortare och längre visstidsanställningar och vikariat har förekommit, framför allt vid Abisko naturvetenskapliga station (fältassistenter och lokalvårdare) och till expeditioner (läkare, tekniker och säkerhetspersonal).

4) Varav 15 kvinnor och 14 män

Bilaga 1 Expeditioner 2016–2017

SWEDARP

SWEDARP 2016/17

Dronning Maud Land, MAGIC

Projektet MAGIC-DML rör en klimatrekonstruktion genom studier av variationer i istjocklek i Dronning Maud Land. Metoden bygger på kosmogena isotopdateringar av geologiskt material. Syftet med expeditionen var att samla in sådana geologiska prover från nunataker (berg) som sticker upp ur inlandsisen. Projektet fokuserade på området från forskningsstationen Wasa, söderut till forskningsstationen Svea, med en viss utbredning i öst-västlig riktning. En fortsättning på projektet längre österut genomförs under säsongen 2017/18.

SWEDARP 2016/17, övriga

Under året har två projekt fått stöd inom ramen för stöd i mindre omfattning (SiMO). Sekretariatets stöd har bestått av lån av kläder samt logistikkostnader för installation av mätinstrument.

SWEDARP 2015/16

Amundsenhavet

Två svenska forskare deltog för andra gången i en sydkoreansk forskningsexpedition med isbrytaren Araon som bas, med projektet En ny värmebudget för Väst-antarktis flytande glaciärer. Syftet var att studera cirkulationen av den cirkumpolära djupvattenmassan i Amundsenhavet med hjälp av mätbojar. Polarforskningssekretariatet har bidragit med utrustning, marin säkerhetsutbildning och kontakter med Sydkorea för genomförandet.

SWEDARP 2015/16, övriga

Följande projekt har fått stöd inom ramen för SiMO:

- GANOVEX XI

Projektet som rör paleobiologi i norra Victoria Land har fått Polarforskningssekretariatets stöd med kläder. Projektet genomfördes inom ramen för den tyska expeditionen GANOVEX XI.

- Impact of global warming and ocean acidification on Antarctic microphyto-benthos

Projektet rör klimatförändringars påverkan på mikroalger och genomfördes vid den argentinska forskningsstationen Carlini. Sekretariatets stöd omfattade utredning av alternativa resvägar till stationen med syfte att maximera projektets arbetstid i fält.

SWEDARCTIC

SWEDARCTIC 2017

Arktiska öar 2017

I projektet Arktiska öar – ekologiska processer nu, då och i framtiden utvärderas potentiella ekologiska konsekvenser av klimatorsakade avbrott på konnektiviteten mellan arktiska, biologiska, samhällen. Arbetet under 2017 var en fortsättning på arbeten gjorda 2015 och 2016. I år låg fokus på östligaste Ryssland, med undersökningar i Chaunflodens delta och på Wrangels ö. Forskarna arbetade i två lag, ett på fastlandet och ett på en ö. Totalt sjutton forskare deltog (nio från svenska universitet och åtta från ryska). Det logistiskt-operativa arbetet gjordes som ett samarbete mellan de ryska forskarna och Polarforskningssekretariatet.

SWEDARCTIC 2017, övriga

Under året har fem projekt fått stöd inom ramen för stöd i mindre omfattning (SiMO). Sekretariatets stöd har bestått av lån av kläder och utrustning samt fältkurs.

SWEDARCTIC 2016

Arktiska öar 2016

I projektet Arktiska öar – ekologiska processer nu, då och i framtiden utvärderas potentiella ekologiska konsekvenser av klimatorsakade avbrott på konnektiviteten mellan arktiska, biologiska, samhällen. Arbetet under 2016 var en fortsättning på 2015 års expedition till Grönland och Kanada. Abisko naturvetenskapliga station fungerade som bas, medan huvuddelen av arbetet gjordes i Katterjokkområdet. Expeditionens syfte var att säkra och utveckla metoder samt skapa en plattform i Sverige för forskare tidigt i karriären. Plattformen kommer även framgent att leverera viktiga data. Forskarna har framhållit värdet av att skapa en sådan plattform och av Polarforskningssekretariatets stöd i form av resor, uppehålle och nyttjandet av forskningsstationens infrastruktur.

Östra Grönland

I projektet Upp på land och tillbaka till vattnet: en studie av akvatiska tetrapoders ekosystem på Grönland undersöks vilka ekologiska drivkrafter som ligger bakom tetrapodernas omfattande evolutionära förändringar. Projektet söker svar på frågor kring fyrfota djurs anpassning för ett liv på land och deras senare återvändande till havet. Årets expedition var en fortsättning på 2015 års arbete. Expeditionen genomfördes på östra Grönland. Polarforskningssekretariatet hade planeringsansvar och övergripande ansvar för logistik. Vidare bistod sekretariatet med förberedande fältkurs, fält- och säkerhetsutrustning samt personal som stöd till forskarna i fält.

SWEDARCTIC 2016, övriga

Följande projekt har fått stöd inom ramen för SiMO:

- SCALMIN 3, Svalbard: hållbara samhällen och gruvindustriella kulturarv i Arktis
Projektet var en fortsättning på tidigare fältarbete på Grönland. Med utgångspunkt från arkeologi, antropologi, historia och kulturgeografi har kulturella, sociala och ekonomiska förhållanden inom arktiska samhällen som grundats som ett resultat av gruvdriften kartlagts. Syftet var att utröna varför vissa samhällen lever kvar medan andra övergetts. Polarforskningssekretariatet bistod med visst logistiskt stöd, bland annat kommunikationsutrustning.
- GRIFF C4 2016, Kol- och syrgasflöden i Framsundet och interaktionen mellan hav och Grönlandsisen
En svensk forskare deltog på den tyska isbrytaren Polarstern med ett forskningsprojekt, vars syfte var att förbättra förståelsen av kolsystemet i Arktiska oceanen och närliggande hav. Expeditionen genomfördes som en del i det internationella programmet GEOTRACES, som studerar marina biogeo-kemiska cykler av spårämnen och deras isotoper i världshaven. Polarforskningssekretariatets stöd omfattade outreach via Polarforsknings-portalen och sekretariatets webbplats.

Bilaga 2 Kostnader för expeditioner 2016–2018

I detta avsnitt redovisas kostnader för Antarktisexpeditioner i programmet SWEDARP under sydsomrarna 2015/16–2017/18, följt av Arktisexpeditioner i programmet SWEDARCTIC åren 2016–2018. En närmare redogörelse över innehållet i tidigare års forskningsprojekt återfinns i bilaga 1. Beträffande intäkter och kostnader för projekt inom ramen för tjänsteexport hänvisas till avsnittet Forskningsexpeditioner, Uppdragsverksamhet/tjänsteexport.

SWEDARP

Kostnader SWEDARP 2015/16–2017/18 (tkr)

SWEDARP 2017/18	2018	2017	2016	2015	2014	Summa
Dronning Maud Land, MAGIC	2 959	4 379				7 338
SWEDARP 2017/18, övriga		1				1
Summa	2 959	4 380				7 339

SWEDARP 2016/17	2018	2017	2016	2015	2014	Summa
Dronning Maud Land, MAGIC		4 604	3 770			8 374
SWEDARP 2016/17, övriga			1			1
Summa		4 604	3 771			8 375

SWEDARP 2015/16	2018	2017	2016	2015	2014	Summa
Amundsenhavet			22	51		73
Dronning Maud Land, MAGIC ¹⁾				1 260	405	1 665
Dronning Maud Land, MARA				14	8	22
SWEDARP 2015/16, övriga			4	25	25	54
Summa			26	1 350	438	1 814

1) Expeditionen flyttades till säsongen 2016/17 och ingår i SWEDARP 2016/17.

SWEDARCTIC

Kostnader SWEDARCTIC 2016–2018 (tkr)

SWEDARCTIC 2018	2018	2017	2016	2015	2014	Summa
Arctic Ocean 2018 ¹⁾	47 175	1 970				49 145
SWEDARCTIC 2017, övriga						
Summa	47 175	1 970				49 145

1) Avser totala kostnaderna för Arctic Ocean 2018 oaktat att expeditionen delvis finansierats inom ramen för tjänsteexport.

SWEDARCTIC 2017	2018	2017	2016	2015	2014	Summa
Arktiska öar 2017		2 409	8			2 417
SWEDARCTIC 2017, övriga		129				129
Summa		2 538	8			2 546

SWEDARCTIC 2016	2018	2017	2016	2015	2014	Summa
Arktiska öar 2016			41			41
Östra Grönland			2 573			2 573
SWEDARCTIC 2016, övriga			81			81
Summa			2 695			2 695

Bilaga 3 Sammanställning av uppgifter om expeditioner 2016–2018

I detta avsnitt redovisas en sammanställning av Antarktisexpeditioner i programmet SWEDARP, följt av Arktisexpeditioner i programmet SWEDARCTIC. En närmare redogörelse över innehållet i tidigare års forskningsprojekt återfinns i bilaga 1.

Redovisningen nedan omfattar inte uppgifter från projekt som beviljats stöd inom ramen för Stöd i mindre omfattning (SiMO), dvs. projekt som återfinns inom SWEDARP, övriga respektive SWEDARCTIC, övriga.

SWEDARP

Genomförda expeditioner SWEDARP 2015/16–2017/18

SWEDARP 2017/18								
Expedition	Ämne	Plats	Plattform	Logistik-ansvar	Samarbete	Antal deltagare		
						K	M	Totalt
Dronning Maud Land, MAGIC	Geologi	Antarktis	Wasa	Sverige	Sverige	2	6	8
Summa						2	6	8

SWEDARP 2016/17								
Expedition	Ämne	Plats	Plattform	Logistik-ansvar	Samarbete	Antal deltagare		
						K	M	Totalt
Dronning Maud Land, MAGIC	Geologi	Antarktis	Wasa	Sverige	Sverige	2	9	11
Summa						2	9	11

SWEDARP 2015/16								
Expedition	Ämne	Plats	Plattform	Logistik-ansvar	Samarbete	Antal deltagare		
						K	M	Totalt
Amundssen	Oceanografi	Väst-antarktis	IB Araon	Sydkorea	Sydkorea	2	0	2
Ganovex XI	Paleontologi	Victoria Land	M/V Italice	Tyskland	Tyskland	0	2	2
Potter Cove	Biogeokemi	King George Island	Carlini	Argentina	Argentina	0	2	2
Summa						2	4	6

SWEDARCTIC

Genomförda expeditioner SWEDARCTIC 2016–2018

SWEDARCTIC 2018								
Expedition	Ämne	Plats	Plattform	Logistik-ansvar	Samarbete	Antal deltagare		
						K	M	Totalt
Arctic Ocean 2018	Varierande	Centrala Arktis	Oden	Sverige	USA	21	30	51
Summa						21	30	51

SWEDARCTIC 2017								
Expedition	Ämne	Plats	Plattform	Logistik-ansvar	Samarbete	Antal deltagare		
						K	M	Totalt
Arktiska öar	Ekologi, zoologi	Wrangel, Chaun	Tältläger	Sverige	Sverige	4	12	16
Summa						4	12	16

SWEDARCTIC 2016								
Expedition	Ämne	Plats	Plattform	Logistik-ansvar	Samarbete	Antal deltagare		
						K	M	Totalt
Arctic Ocean 2016	Varierande	Arktiska oceanen	Oden	Sverige, Kanada	Kanada	14	32	46
Arktiska öar	Ekologi, zoologi	Abisko	ANS	Sverige	Sverige	4	3	7
Östra Grönland	Paleontologi	Grönland	Tältläger	Sverige	Sverige	0	4	4
Summa						18	39	57

Resultaträkning

(tkr)	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	31 674	42 192
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	24 588	2 170
Intäkter av bidrag	3	24 177	2 983
Finansiella intäkter	4	678	59
Summa		81 117	47 405
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-26 736	-26 865
Kostnader för lokaler		-4 580	-4 536
Övriga driftkostnader	6	-43 952	-15 818
Finansiella kostnader	7	-388	-259
Avskrivningar och nedskrivningar		-2 697	-3 290
Summa		-78 353	-50 768
Verksamhetsutfall		2 764	-3 363
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		0	98
Lämnade bidrag	8	0	-98
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	9	2 764	-3 363

Balansräkning

(tkr)	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	10	0	0
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	1 267	1 403
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	2 908	4 489
Summa		4 175	5 892
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		321	220
Fordringar hos andra myndigheter	13	786	719
Övriga kortfristiga fordringar			2
Summa		1 108	941
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	14	749	816
Övriga upplupna intäkter			0
Summa		749	816
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-37 380	-21 030
Summa		-37 380	-21 030
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		63 297	59 047
Summa		63 297	59 047
SUMMA TILLGÅNGAR		31 949	45 666

(tkr)	Not	2018-12-31	2017-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	16		
Balanserad kapitalförändring		852	4 215
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		2 764	-3 363
Summa		3 616	852
Avsättningar			
Övriga avsättningar	17	1 494	1 443
Summa		1 494	1 443
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	4 060	5 892
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	19	2 119	1 653
Leverantörsskulder		886	1 179
Övriga kortfristiga skulder	20	441	458
Summa		7 507	9 182
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	21	3 030	2 861
Oförbrukade bidrag	22	16 232	31 260
Övriga förutbetalda intäkter		70	69
Summa		19 332	34 189
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		31 949	45 666

Anslagsredovisning

Anslag (tkr)	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regl.brev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
UO 16 3:8 Ramanslag Polarforskningssekretariat ap.1 Polarforskningssekretariatet	23	21 113	48 024	69 137	-31 757	37 380
Summa		21 113	48 024	69 137	-31 757	37 380

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Polarforskningssekretariatets bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar myndigheten brytdagen 4 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före 2009 avräknas från och med 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans 2017, 83 tkr, har 2018 minskat med 83 tkr.

Upplysningar av väsentlig betydelse

Polarforskningssekretariatet har fått i uppdrag av regeringen (U2017/02819/F, U2017/03463/F) att omlokalisera verksamheten i Stockholm till Luleå senast 30 juni 2019. Sekretariatet har i årsredovisningen för 2017 gjort avsättningar för omlokaliseringen på 1 250 tkr. Avsättningen har inte tagits i anspråk under 2018, utan beloppet kvarstår för kostnader under 2019–2020.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas byggnader samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 50 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod och avskrivningen under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Polarforskningssekretariatet tillämpar olika avskrivningstider för anläggningstillgångar inom Sverige respektive de som används inom expeditivverksamheten. De anläggningstillgångar som används i Arktis och Antarktis har generellt kortare livslängd än motsvarande anläggningstillgångar som används i Sverige.

Tillämpade avskrivningstider

Tillämpade avskrivningstider för anläggningstillgångar i Sverige	
3 år	Datorer och kringutrustning Elektriska apparater
5 år	Fordon Maskiner Inredningsinventarier Andra investeringar

Tillämpade avskrivningstider för anläggningstillgångar i Arktis och Antarktis	
3 år	Elektriska apparater Maskiner
3–5 år	Fordon Inredningsinventarier Andra inventarier
10 år	Nya byggnader

Tillämpad avskrivningstid för datorer gäller inte bärbara datorer eller datorer som används under expeditioner. Dessa kostnadsförs vid anskaffningstillfället. Avsteg från ovan avskrivningstider kan göras om det finns särskilda skäl.

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda. Fordringar i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Ersättningar och andra förmåner

I tabellen redovisas de skattepliktiga ersättningar och förmåner som betalats ut under året till ledande befattningshavare och till insynsrådets ledamöter. Även uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag redovisas.

Ersättning, förmåner och andra styrelseuppdrag

Ledande befattningshavare	Lön (tkr)
Katarina Gårdfeldt, direktör (fr.o.m. 1 jan 2018)	1 049
Förmåner (bostad och resor)	128
Inga uppdrag	
Björn Dahlbäck (t.o.m. 31 dec 2017)	
Avser sparad semester fram t.o.m. 31 dec 2017	184

Rådsledamöter	Ersättning (tkr)
Stefan Claesson	3
Inga övriga uppdrag	
Eva Thörnelöf	3
Kemakta AB styrelse	
Anna Jöborn	1
Forskningsrådet Formas forskarråd	
Nina Cyrén Wormbs	2
AB Nobelmuseet styrelse, Myndigheten för tillgängliga medier insynsråd	
Peter Sköld	3
Inga uppdrag	
Lennart Nordh	4
Inga uppdrag	
Lena Gustafsson	4
Forskningsrådet Formas forskarråd	

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Anställdas sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid

Sjukfrånvaro (%)	2018	2017
Total sjukfrånvaro av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	2,24	3,76
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	27,03	65,84
Sjukfrånvaron för kvinnor av kvinnors sammanlagda ordinarie arbetstid	1,85	1,41
Sjukfrånvaron för män av mäns sammanlagda ordinarie arbetstid	2,60	6,08
Motsvarande värden för åldersgrupperna:		
–29 år	- ¹	- ¹
30 år–49 år	2,40	1,98
50 år–	2,34	- ¹

1) Uppgifter om sjukfrånvaro lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen antingen understiger tio individer eller antalet anställda med sjukfrånvaro i gruppen understiger tre individer.

Noter

Resultaträkning

(tkr)	2018	2017
Not 1 Intäkter av anslag		
Intäkter av anslag	31 674	42 192
Summa	31 674	42 192

Summa "Intäkter av anslag" (31 674 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (31 757 tkr) på anslaget Uo 16 3.9 ap.1. Skillnaden (83 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslaget, men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	611	785
Intäkter för boendet vid Abisko naturvetenskapliga station	1 707	1 165
Intäkter av uppdragsverksamhet avseende tjänsteexport	21 892	0
Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	378	221
Summa	24 588	2 170

Intäkter för boendet vid Abisko naturvetenskapliga station och från tjänsteexporten får disponeras i verksamheten i enlighet med myndighetens instruktion.

Not 3 Intäkter av bidrag		
Bidrag från statliga myndigheter	23 555	2 771
Bidrag från EU:s institutioner	397	212
Bidrag från övriga	226	0
Summa	24 177	2 983

Not 4 Finansiella intäkter		
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	0
Ränteintäkter på lån i Riksgäldskontoret	28	34
Övriga finansiella intäkter	650	25
Summa	678	59

Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgäldskontoret har sedan 2015-02-18 varit negativ. Ökningen av övriga poster avser valutakursvinster.

(tkr)		2018	2017
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	16 982	17 411
	<i>varav lönekostnader ej anställd personal</i>	249	278
	Sociala avgifter	8 885	8 656
	Övriga kostnader för personal	869	798
	Summa	26 736	26 865

Not 6	Övriga driftkostnader		
	Underhåll och reparationer	579	1 030
	Resekostnader	2 161	3 512
	Korttidsinvesteringar	333	821
	Datakonsulter	852	409
	Konsultkostnader och köp av övriga tjänster	3 475	5 181
	Avsättningar för tjänster p.g.a. omlokaliseringen av myndigheten	0	800
	Hyra av fartyg och helikopter	32 340	0
	Övrigt ¹	4 212	4 065
	Summa	43 952	15 818

1) Jämförelsetal justerat på grund av omgruppering av poster. Övriga driftkostnader varierar kraftigt beroende på expeditionsverksamhetens inriktning och omfattning.

Not 7	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende räntekontot i Riksgäldskontoret	348	246
	Övriga finansiella kostnader	40	13
	Summa	388	259

Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgäldskontoret har sedan 2015-02-18 varit negativ.

Not 8	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till statliga myndigheter	0	38
	Lämnade bidrag till övriga organisationer	0	60
	Summa	0	98

Not 9	Årets kapitalförändring		
	Avgiftsfinansierad verksamhet, överskott	2 764	-3 363
	Summa	2 764	-3 363

Balansräkning

(tkr)		2018-12-31	2017-12-31
Not 10	Byggnader, mark och annan fast egendom		
	Ingående anskaffningsvärde	5 578	5 578
	Summa anskaffningsvärde	5 578	5 578
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-5 578	-5 578
	Årets avskrivningar	0	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-5 578	-5 578
	Utgående bokfört värde	0	0
Not 11	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	3 345	3 007
	Årets anskaffningar	57	338
	Summa anskaffningsvärde	3 402	3 345
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 942	-1 532
	Årets avskrivningar	-193	-410
	Summa ackumulerade avskrivningar	-2 135	-1 942
	Utgående bokfört värde	1 267	1 403
Not 12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde ¹	29 351	27 902
	Årets anskaffningar	923	1 579
	Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-131
	Summa anskaffningsvärde	30 274	29 350
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-24 862	-22 112
	Årets avskrivningar	-2 504	-2 880
	Årets utrangeringar, avskrivningar	0	131
	Summa ackumulerade avskrivningar	-27 366	-24 861
	Utgående bokfört värde²	2 908	4 489
	1) IB anskaffningsvärde justerat med +1 tkr utifrån Hermes		
	2) Utgående bokfört värde överstiger lån i RGK med 115 tkr. Avser anskaffning av anläggningstillgång efter lånuttagning.		
Not 13	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	530	265
	Kundfordringar hos andra myndigheter	257	454
	Summa	786	719
Not 14	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	749	732
	Övriga förutbetalda kostnader, utomstatliga	0	84
	Summa	749	816

(tkr)		2018-12-31	2017-12-31
Not 15	Avräkning med statsverket		
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-21 113	-16 926
	Redovisat mot anslag	31 757	42 291
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-48 024	-46 478
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-37 380	-21 113
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	83	84
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-83	-2
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	83
	Summa Avräkning med statsverket	-37 380	-21 030

Not 16	Myndighetskapital			
	Specifikation förändring av myndighetskapitalet			
		Balanserad kapitalför., avgiftsfin. verksamhet	Kapitalför. enl. resultat-räkningen	Summa
	Utgående balans 2017	4 215	-3 363	852
	Rättelser	0	0	0
	Ingående balans 2018	4 215	-3 363	852
	Föregående års kapitalförändring	-3 363	3 363	0
	Årets kapitalförändring		2 764	2 764
	Summa årets förändring	-3 363	6 127	2 764
	Utgående balans 2018	852	2 764	3 616

(tkr)		2018-12-31	2017-12-31
Not 17	Övriga avsättningar		
	Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder		
	Ingående balans	193	162
	Årets förändring	51	31
	Utgående balans	244	193
	Avsättning för omstruktureringsåtgärder¹		
	Ingående balans	1 250	0
	Årets förändring	0	1 250
	Utgående balans	1 250	1 250
	Summa utgående balans	1 443	1 443
	1) Avsättning för omstruktureringsåtgärder avser kostnader i samband med omlokalisering av myndigheten.		
Not 18	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	5 892	6 840
	Under året nyupptagna lån	865	2 349
	Årets amorteringar	-2 697	-3 297
	Utgående balans¹	4 060	5 892
	1) Utgående balans är lägre än totala restvärdet (115 tkr). Avser anskaffning av anläggning efter lånupptagning.		
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	11 000	11 000
Not 19	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	45	61
	Arbetsgivaravgifter	411	446
	Leverantörsskulder andra myndigheter	1 664	1 146
	Summa	2 119	1 653
Not 20	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	440	439
	Övrigt	1	19
	Summa	441	458
Not 21	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	1 642	1 441
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	132	450
	Övriga upplupna kostnader	1 255	970
	Summa	3 030	2 861

(tkr)		2018-12-31	2017-12-31
Not 22	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	10 943	25 935
	<i>varav som förväntas tas i anspråk:</i>		
	<i>inom tre månader</i>	579	437
	<i>mer än tre månader till ett år</i>	8 738	22 106
	<i>mer än ett år till tre år</i>	1 356	2 561
	<i>mer än tre år</i>	270	831
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer (EU)	5 289	5 325
	Summa	16 232	31 260

Anslagsredovisning

Not 23 UO 16 3:9 ap.1 Polarforskningssekretariatet

Anslaget är räntebärande.

Polarforskningssekretariatet disponerar enligt regleringsbrevet en anslagskredit på 2 401 tkr. Krediten har inte utnyttjats.

Polarforskningssekretariatet får disponera hela det ingående överföringsbeloppet från föregående år enligt årets regleringsbrev.

Anslagssparandet är ett resultat av att sekretariatet finansierade den marina expeditionen Arctic Ocean 2018 med ackumulerade bidragsmedel och tjänsteexportintäkter. Anslagssparandet kommer att tas i anspråk under kommande år för planerade marina expeditioner och för den omlokalisering av sekretariatets verksamhet som regeringen beslutat. Omlokaliseringen beräknas medföra merkostnader på cirka 6,5 miljoner kronor under den kommande tvåårsperioden.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	11 000	11 000	12 000	12 000	10 000
Utnyttjad	4 060	5 892	6 840	7 458	9 435
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	3 200	3 200	3 200	3 200	3 200
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	28	34 ¹	34 ¹	1	210
Räntekostnader	348	246	226	77	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev ²	20 000	0	48 000	0	21 520
Avgiftsintäkter ²	21 892	0	37 919	53 564	6
Beräknat belopp enligt regleringsbrev ³	1 300	1 200	1 100	1 000	1000
Avgiftsintäkter ³	1 707	1 165	1 427	1 157	1 348
Övriga avgiftsintäkter	989	1 005	1 247	2 296	20 369
Anslagskredit					
Beviljad	2 401	2 324	1 946	1 938	1 928
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	37 380	21 113	16 926	10 820	3 592
Bemyndiganden – ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	29	31	33	30	30
Medelantalet anställda (st)	35	36	38	38	32
Driftkostnad per årsarbetskraft ⁴	2 582	1 523	2 293	3 329	2 779
Kapitalförändring⁵					
Årets	2 764	-3 363	-2 219	2 096	-1 402
Balanserad	852	4 215	6 434	4 337	5 739

1) Jämförelsetalen för 2016 och 2017 är korrigerade.

2) Avser tjänsteexport exklusive finansiella intäkter.

3) Avser boende vid Abisko naturvetenskapliga station.

4) Driftkostnad per årsarbetskraft varierar kraftigt beroende på expeditjonsverksamhetens omfattning.

5) Årets kapitalförändring utgörs av tjänsteexportens resultat.

Undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 21 februari 2019

Katarina Gårdfeldt
Direktör